

Hvad man fra vestlig side netop har opnået ved at få sovjetisk accept af tysk NATO-medlemskab, ville dermed kunne være tabt på ny.

Selv om CSCE ikke vil kunne skabe sikkerhed – det kan kun stater eller alliancer – vil CSCE alligevel være vigtig, idet det kan bidrage til at *mindske behovet* for at skabe sikkerhed. Manglende viden om andre staters adfærd og hensigter er i mange tilfælde afgørende for, om konflikter udvikler sig til krig. Gennem udbygning af samarbejdet inden for CSCE, herunder etablering af kooperative sikkerhedsstrukturer, vil CSCE kunne bidrage til at fjerne sådanne usikkerhedsfaktorer.

I forholdet mellem CSCE og NATO er det ikke et spørgsmål om et enten-eller, men om et både-og. FN og NATO har eksisteret parallelt, om end på hver sit niveau. Det samme vil NATO og et kooperativt sikkerhedssystem inden for rammerne af CSCE kunne gøre. CSCE vil ikke overtage NATOs rolle, men en udbygning af CSCE til et forpligtende sikkerhedspolitisk samarbejde vil kunne fylde nogle af de huller, som er opstået efter de skete forandringer i Central- og Østeuropa. NATO vil i den forbindelse måske nok træde noget i baggrunden, men uden NATO vil en sådan udbygning savne den nødvendige stabilitet.

4. c. De europæiske Fællesskaber

Den sikkerhedspolitiske dimension af den vesteuropæiske integration var et centralt element i tænkningen omkring Fællesskabernes grundlæggelse, hvilket fremgår af præambelen til traktaten for den europæiske kul- og stålunion fra 1951, hvori det hedder: »gennem opbygning af et økonomisk fællesskab at nedlægge den første grundsten til et videregående og uddybet fællesskab mellem befolkninger, der i lange tider har været splittet af blodige stridigheder; og at skabe det institutionelle grundlag, der kan være retningsgivende for en fremtidig fælles skæbne«, og ligeledes af Romtraktatens ord om ved »forening af de økonomiske kræfter at bevare og styrke freden og friheden.«

Hvor upåagtet og selvfølgelig det end kan forekomme i dag, er det en vigtig sikkerhedspolitisk følge af efterkrigstidens vesteuropæiske integration, at grundlæggernes intention er realiseret så vidt, at voldsanvendelse og militær rivalisering mellem EFs medlemsstater i dag forekommer utænkelig. I den forstand er dette

aspekt af medlemskabet blevet en hjørnesteen i EF-landenes sikkerhedspolitik.

Den nye europæiske udvikling rejser endnu uafklarede spørgsmål om EFs rolle i en europæisk sikkerhedsorden. De berører integrationsretning og omfang – og dermed selvfølgelig også spørgsmålet om medlemskredsens størrelse. Det diskuteres, om en hurtigt fremadskridende integration i EF vil være til skade for udviklingen i det fælleseuropæiske samarbejde og cementere eksistensen af et 1. klasses Europa i vest og et 2. klasses Europa i øst.

Frygten for, at en videregående integration i EF vil medføre en fortsættelse af den hidtidige opdeling af Europa, har givet anledning til at spørge, om EF skal standse op i sine bestræbelser på integration i dybden med henblik på foruden EFTA-landene at få de central- og østeuropæiske lande med i en integration i bredden, og så først på et senere tidspunkt gå videre med en uddybning af integrationen. En anden udviklingsmulighed ville være et splittet Europa af 1914 i stedet for af 1992; at Europa af i går måske ikke vil blive efterfulgt af morgendagens Europa, men af Europa af i forgårs.

Det store spørgsmål er naturligvis, om det i den videre udvikling vil lykkes at forlige de mange modstridende hensyn, som uvægerlig vil gøre sig gældende. Uanset svaret på dette spørgsmål synes én ting at stå klart: Vesteuropa vil blive nødt til at prioritere sine fremtidige forbindelser med Central- og Østeuropa højt.

Et integreret Europa eller et splittet Europa?

EF-samarbejdets dynamik i de seneste år og de vesteuropæiske landes velstand og teknologiske fremskridt har trukket de central- og østeuropæiske lande vestpå og været en af drivkræfterne i det østeuropæiske opbrud. Den vesteuropæiske model er tillokkende for central- og østeuropæerne, og frem for at skabe en uvis paneuropæisk orden ønsker de fleste at »vende tilbage til Vesten« og er interesserede i tilknytning til EF-systemet og i senere at komme med i EF. Indtil for nylig hindrede det militære og ideologiske modsætningsforhold de europæiske lande i at nærme sig hinanden. Nu hvor modsætningerne svækkes, er det især de store *udviklingsforskelle* mellem Øst- og Vesteuropa, der kan vanskeliggøre tættere kontakter og øget samarbejde. Økonomisk og social udvikling i Central- og Østeuropa er blevet et ho-